

**REGIONALNY PLAN
DZIAŁAŃ
NA RZECZ ZATRUDNIENIA
NA 2011 ROK**

Województwo Kujawsko-Pomorskie

Toruń, marzec 2011

WSTĘP.....	3
I. KONTEKST PROBLEMOWY	3
AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW REGIONU.....	5
EFEKTYWNOŚĆ FUNKCJONOWANIA RYNKU PRACY.....	6
INTEGRALNOŚĆ RYNKU PRACY	6
POZIOM KWALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW REGIONU	7
II. CELE GŁÓWNE I CELE SZCZEGÓŁOWE.....	7
1. CEL GŁÓWNY: „ROZWÓJ AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW REGIONU”	8
1.1. Cel szczegółowy: „Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia oraz stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w regionie”	8
1.2. Cel szczegółowy: „Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych”	9
1.3. Cel szczegółowy: „Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych poprzez podniesienie jego jakości i dostępności oraz zwiększenie znaczenia kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziaływującego na sytuację na rynku pracy”	10
2. CEL GŁÓWNY: „WZROST EFEKTYWNOŚCI FUNKCJONOWANIA INSTYTUCJI RYNKU PRACY”	10
2.1. Cel szczegółowy: „Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie”	10
2.2. Cel szczegółowy: „Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej”	10
2.3. Cel szczegółowy: „Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie”	11
2.4. Cel szczegółowy: „Rozwój usług pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej”	11
3. CEL GŁÓWNY: „WZROST INTEGRALNOŚCI RYNKU PRACY”	12
3.1. Cel szczegółowy: „Podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej i zawodowej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie ich do podjęcia pracy w zawodach pozarolniczych oraz wykorzystania szans związanych z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich”	12
3.2. Cel szczegółowy: „Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej oraz poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej”	12
3.3. Cel szczegółowy: „Wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich”	13
3.4. Cel szczegółowy: „Wzmacnianie spójności społecznej regionu”	13
4. CEL GŁÓWNY: „ROZWÓJ KWALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW REGIONU”	14
4.1. Cel szczegółowy: „Podniesienie i dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących do potrzeb regionalnej gospodarki”	14
4.2. Cel szczegółowy: „Zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami, służące rozwojowi gospodarczemu regionów”	14
4.3. Cel szczegółowy: „Pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenia wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich”	14
4.4. Cel szczegółowy: „Dostosowanie kwalifikacji nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kadr administracyjnych instytucji systemu oświaty do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionów, zmianą kierunków kształcenia, zapotrzebowaniem na nowe kwalifikacje oraz zmieniająca się sytuacją demograficzną w systemie oświaty”	15
III. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA.....	16
IV. MONITORING PLANU DZIAŁAŃ.....	17

WSTĘP

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia przedstawia główne kierunki działań zmierzających do rozwiązywania problemów funkcjonowania rynku pracy w regionie. Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia opracowano w oparciu o postanowienia art. 3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.). Niniejszy Plan uwzględnia także Decyzję Rady Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2008 r. dotyczącą wytycznych w sprawie polityki zatrudnienia Państw Członkowskich (2008/618/WE).

Układ Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia koresponduje z Krajowym Planem Działań na rzecz Zatrudnienia na lata 2009-2011.

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2011 rok zawiera:

- w części 1 **regionalną politykę zatrudnienia oraz dotychczasową sytuację w regionie kujawsko-pomorskim,**
- w części 2 **cele główne i cele szczegółowe regionalnej polityki na rzecz zatrudnienia,**
- w części 3 zagadnienia dotyczące **sposobu realizacji Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia.**

Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia został przygotowany przez Zespół powołany Uchwałą Nr 5/95/10 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie *trybu opracowania Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2011 rok.*

W celu zapewnienia realizacji zasady partnerstwa dokument został przekonsultowany z samorządami powiatów oraz partnerami społecznym reprezentowanymi w Wojewódzkiej Radzie Zatrudnienia.

I. KONTEKST PROBLEMOWY

Województwo kujawsko-pomorskie zamieszkuje 2.069,6 tys. mieszkańców¹. Liczba mieszkańców zmienia się nieznacznie, natomiast bardziej istotne zmiany zachodzą w strukturze demograficznej: zmniejsza się liczba i udział osób w wieku przedprodukcyjnym, a wzrasta populacja osób starszych, zwłaszcza w wieku niemobilnym. Pociąga to za sobą konsekwencje dla rynku pracy, zwłaszcza w dziedzinie aktywizacji zawodowej osób starszych, a co za tym idzie – rozwijania form kształcenia pozaszkolnego.

¹ Źródło: „Ludność. Stan i struktura w przekroju terytorialnym. Stan w dniu 30 VI 2010 r.” GUS, publikacja elektroniczna (www.stat.gov.pl)

**LUДНОŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM
W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM**

Stan w końcu okresu

Wyszczególnienie	2000 rok		2009 rok		czerwiec 2010 r.			
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	zmiana do 2000 r.	
							liczba	%
Ogółem	2 067 817	100,0	2 069 083	100,0	2 069 575	100,0	1 758	0,1
Wiek przedprodukcyjny (0-17 lat)	521 337	25,2	406 397	19,6	403 493	19,5	-117 844	-22,6
Wiek produkcyjny (mężczyźni 18-64 lata, kobiety 18-59 lat)	1 260 688	61,0	1 338 427	64,7	1 338 070	64,7	77 382	6,1
w tym mobilny (18-44 lata)	826 800	40,0	832 119	40,2	832 437	40,2	5 637	0,7
w tym niemobilny	433 888	21,0	506 308	24,5	505 633	24,4	71 745	16,5
Wiek poprodukcyjny (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej)	285 792	13,8	324 259	15,7	328 012	15,8	42 220	14,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS http://www.stat.gov.pl/gus/5840_655_PLK_HTML.htm

W opublikowanej w lipcu 2010 roku przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego „Analizie porównawczej województw w kontekście realizacji celów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013”² zdefiniowano **główne obszary problemowe województwa kujawsko-pomorskiego** (przede wszystkim w oparciu o dane z badań BAEL w latach 2008-2009):

- „bardzo niski poziom zatrudnienia osób powyżej 55 roku życia – 26,7% (PL – 32,3%),
- wysoka stopa bezrobocia wg BAEL – 10,4% (PL – 8,2%),
- wysoki poziom zagrożenia ubóstwem: relatywnym 18,4% (PL – 17,3%), ustawowym – 9% (PL – 8,3%), minimum egzystencji – 6,9% (PL – 5,7%),
- stosunkowo niski poziom zatrudnienie osób niepełnosprawnych – 17,8% (PL – 20%),
- wysoki odsetek osób w wieku 18-59 lat mieszkających w gospodarstwach domowych bez osób pracujących – 12,3% (PL – 10,2%)
- wysoki wskaźnik obciążenia instytucji pomocy społecznej – 233 (PL – 193)
- wysoka liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności – 78 (PL – 56),
- wysoka stopa bezrobocia długookresowego BAEL – 2,4% (PL – 2,1%),
- wysoki udział długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych – 29% (PL – 26%),
- najniższy w kraju udział osób z wykształceniem wyższym – 13,9% PL – 18,1%), niski udział pracujących z wykształceniem wyższym – 20,6% (PL – 25,5%),
- niski poziom upowszechnienia edukacji przedszkolnej – 41,3% (PL – 51,5%), w tym na obszarach wiejskich – 21,6% (PL – 28,2%),

² Patrz: <http://www.efs.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Strony/default.aspx#zakladka=2&strona=1>

– niski odsetek osób posiadających wykształcenie wyższe naukowotechniczne zatrudnionych w sektorze B+R w stosunku do populacji – 6,5% (PL – 8,8%).”

AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA MIESZKAŃCÓW REGIONU

Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)³ prowadzone przez GUS w okresach kwartalnych wykazują, że **w dalszym ciągu w naszym regionie niskie są wskaźniki aktywności zawodowej i zatrudnienia:** współczynnik aktywności zawodowej w województwie kujawsko–pomorskim ukształtował się w III kwartale 2010 r. na poziomie 54,7%, tj. o 1,5 pkt. proc. niższym niż w kraju, natomiast wskaźnik zatrudnienia wyniósł 49,0% i był o 2,1 pkt. proc. niższy niż w kraju.

Stopa bezrobocia rejestrowanego⁴, charakteryzująca udział bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo, w województwie kujawsko–pomorskim wyniosła w końcu 2010 roku 16,6% i była o 4,3 pkt. proc. **wyższa niż w kraju**.

W grudniu 2010 roku w województwie kujawsko–pomorskim przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 237,3 tys. osób i było wyższe niż w roku poprzednim o 2,9% (w skali kraju wzrost wyniósł 0,8%).⁵ W 2010 roku przedsiębiorstwa w regionie kujawsko-pomorskim nieco rzadziej niż poprzednio dokonywały zwolnień z przyczyn dotyczących zakładów pracy. Do urzędów pracy wpłynęło 105 takich zgłoszeń dotyczących łącznie 2.127 osób (w roku poprzednim było to odpowiednio: 150 zgłoszeń dotyczących 5.199 osób).

W 2010 roku do powiatowych urzędów pracy w województwie kujawsko-pomorskim pracodawcy zgłosili 67.103 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej (do 2009 r. zwane „ofertami pracy”). Było to o 19,0% propozycji więcej niż w roku poprzednim. Liczba propozycji na formy subsydiowane wzrosła o 12,8%, natomiast na zatrudnienie niesubsydiowane – o 31,6%. W tym samym czasie w Polsce liczba wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej wzrosła o 13,1%⁶.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2010 roku w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych pozostawało 139.401 bezrobotnych. W porównaniu z końcem roku poprzedniego liczba bezrobotnych wzrosła o 5.274 osoby (3,9%). W tym samym czasie w Polsce liczba bezrobotnych wzrosła o 3,3%⁷.

Wzrost populacji bezrobotnych odnotowano w większości kategorii według cech społeczno – demograficznych: liczba bezrobotnych kobiet zwiększyła się o 5,0%, natomiast mężczyzn – o 2,7%. O 1,2% wzrosła liczba osób będących w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (ale w kategorii osób, które ukończyły szkołę wyższą do 27 roku życia wystąpił

³ Źródło: http://www.stat.gov.pl/gus/praca_wynagrodzenia_PLK_HTML.htm

⁴ Źródło: http://www.stat.gov.pl/gus/praca_wynagrodzenia_PLK_HTML.htm

⁵ Źródło: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbr/bydgosz/ASSETS_komunikat_1210.pdf

⁶ Źródło: <http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867997&pT=details&sP=CONTENT,objectID,867970>

⁷ Źródło: http://www.stat.gov.pl/gus/5840_1446_PLK_HTML.htm

spadek o 1,8%). Wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy największy wzrost odnotowano w populacji osób długotrwale bezrobotnych (o 12,5%), najmniejszy zaś – wśród osób do 25 roku życia (o 1,6%).

W roku 2010 odnotowano spadek liczby osób, które powróciły z zagranicy i zwróciły się do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu z wnioskiem o zasiłek dla bezrobotnych: takich osób było ogółem 1.361, o 32,6% mniej niż w roku poprzednim.

W dalszym ciągu utrzymuje się niekorzystna struktura bezrobotnych pod względem cech społeczno-demograficznych: w ciągu 2010 roku wzrósł udział długotrwale bezrobotnych, którzy stanowią obecnie 50,0% ogółu (o 3,8 pkt. proc. więcej niż przed rokiem), natomiast zmiany udziałów pozostałych grup nie były znaczące: kobiety stanowią 54,3% ogółu (wzrost o 0,5 pkt. proc.), mieszkańcy wsi – 45,0% (wzrost o 0,3 pkt. proc.), osoby powyżej 50 roku życia – 19,4% (wzrost o 0,3 pkt. proc.), natomiast osoby do 25 roku życia – 22,4% (spadek o 0,5 pkt. proc.). Prawo do zasiłku posiada 18,9% ogółu bezrobotnych (przed rokiem – 22,3%).

EFEKTYWNOŚĆ FUNKCJONOWANIA RYNKU PRACY

Dynamiczne zmiany na rynku pracy stawiają wciąż nowe wyzwania przed instytucjami rynku pracy zaangażowanymi w obsługę tego rynku. Wzrost efektywności funkcjonowania rynku pracy **wymaga stałego podnoszenia kwalifikacji osób zatrudnionych w służbach zatrudnienia oraz kadr pomocy i integracji społecznej**. Dzięki temu możliwe będzie podniesienie jakości usług świadczonych przez partnerów rynku pracy, a także **wzbogacenie oferty kierowanej zarówno do bezrobotnych, klientów pomocy społecznej, jak i przedsiębiorców**.

Na efektywność funkcjonowania rynku pracy wpływa również nawiązanie oraz wzmacnianie ścisłej współpracy między OPS i PUP działającymi w danych powiatach. Tylko dzięki tworzeniu warunków do podjęcia współdziałania, a także uzupełniania się publicznych służb zatrudnienia oraz pomocy i integracji społecznej w udzielaniu wsparcia w przywracaniu osób bezrobotnych na rynek pracy, możliwe będzie przeciwdziałanie wykluczeniu i w jak najszerszej skali włączanie społeczne poprzez reintegrację zawodową osób pozostających bez zatrudnienia.

INTEGRALNOŚĆ RYNKU PRACY

Głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej w naszym regionie są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i niepełnosprawność. Wyżej wymienione problemy, a także sieroctwo, bezdomność, długotrwała choroba, alkoholizm, narkomania czy pobyt w zakładzie karnym mogą powodować zagrożenie wykluczeniem społecznym. Dlatego też konieczne jest podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku. Jednym z takich działań jest **ułatwianie dostępu do rynku pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym**. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno

w jej wymiarze zawodowym, społecznym, edukacyjnym czy zdrowotnym. Wskazane jest również **wspieranie sektora ekonomii społecznej jako skutecznej formy integracji społeczno – zawodowej**. Zwiększenie możliwości dostępu osób niepełnosprawnych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz korzystania z instrumentów zawartych w ustawie *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407, z późn. zm.) pozwoli ujrzeć w osobie niepełnosprawnej dobrze wykwalifikowanego pracownika i dzięki takim działaniom zwiększyć zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Zagrożenie wykluczeniem społecznym jest silniejsze na słabo zurbanizowanych terenach wiejskich. Niezbędne jest wsparcie ukierunkowane na zwiększenie uczestnictwa mieszkańców obszarów wiejskich w życiu społecznym swoich miejscowości, zwiększenie ich mobilności i aktywności społecznej a także rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych na tych terenach.

Województwo kujawsko–pomorskie w dalszym ciągu charakteryzuje **duże zróżnicowanie przestrzenne natężenia bezrobocia**: rozpiętość stopy bezrobocia pomiędzy powiatami (iloraz stopy bezrobocia w powiecie o najwyższej wartości i w powiecie o najniższej wartości) wyniosła w grudniu 2010 roku 3,4 (w końcu 2009 roku było to 3,3).

POZIOM KWALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW REGIONU

Nadal istotnym problemem wpływającym na funkcjonowanie regionalnego rynku pracy jest utrzymujące się **niedostosowanie struktury kształcenia zawodowego do potrzeb pracodawców**. Z 1.461 zawodów, którymi legitymowali się bezrobotni zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy 76,9% to zawody nadwyżkowe (rok wcześniej – 79,9%). Wobec niekorzystnej struktury zawodowej bezrobotnych, a także niewystarczającego tempa zmian w strukturze kształcenia zawodowego, niezbędne staje się dalsze wzmocnienie instytucji kształcenia ustawicznego jako istotnego elementu podnoszenia kwalifikacji ludności regionu. Szczęólnego znaczenia nabierają również działania związane z **pomocą kierowaną do przedsiębiorców w zakresie wspierania rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwa dla przedsiębiorstw**, a także zwiększenia transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami.

II. CELE GŁÓWNE I CELE SZCZEGÓŁOWE

Utrzymująca się, trudna sytuacja na regionalnym rynku pracy pociąga za sobą konieczność podejmowania działań, które przynajmniej w pewnym stopniu tę sytuację mogą poprawić, a w dalszej perspektywie przyczynią się do poprawy konkurencyjności regionu, co jest jednym z nadrzędnych celów Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko–Pomorskiego.

Działania te w 2011 roku koncentrować się będą wokół problemów związanych ze zwiększeniem aktywności zawodowej mieszkańców regionu,

rozwojem kwalifikacji mieszkańców i wzrostem integralności regionalnego rynku pracy, a także wzrostem efektywności funkcjonowania rynku pracy.

Cele zawarte w Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na 2011 rok będą osiągnane **głównie poprzez realizację komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013**. Zadania PO KL są określone w poszczególnych *Planach Działań dla Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na 2011 rok*, zaakceptowanymi przez Komitet Monitorujący PO KL w dniu 25 listopada 2010 roku i Instytucję Zarządzającą PO KL.

Ponadto cele będą realizowane poprzez **działania wynikające z innych instrumentów** zawartych m.in. w ustawie *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), ustawie *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407, z późn. zm.) i ustawie *o pomocy społecznej* z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.).

1. CEL GŁÓWNY: „ROZWÓJ AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ MIESZKAŃCÓW REGIONU”

1.1. Cel szczegółowy⁸: „Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia oraz stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w regionie”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich” PO KL oraz Planu Działania dla Priorytetu VIII „Regionalne kadry gospodarki” PO KL, w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 6.1.1 - *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy*
- Poddziałania 6.1.3 - *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych*
- Działania 6.2 - *Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia*

oraz

- poprzez realizację działań wynikających z przepisów ustawy *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).
- Poddziałania 8.1.2 - *Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie*

⁸ W celu zapewnienia spójności celów szczegółowych RPDZ przyjął brzmienie zgodne z komponentem regionalnym PO KL

Realizujący cel: Wojewódzki Urząd Pracy, Powiatowe Urzędy Pracy, Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

1.2. Cel szczegółowy: „Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągnąć będzie m.in. przez realizację działań w oparciu o przepisy wynikające z ustawy *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 214, poz. 1407 z późn zm.). Celem działania jest zapewnienie osobom niepełnosprawnym ochrony przed dyskryminacją na wszystkich etapach zatrudnienia, włączając rekrutację i selekcję kandydatów ubiegających się o dane stanowisko pracy w przypadku spełniania wszystkich wymagań kwalifikacyjnych, a także zapewnienie możliwości rozwoju kariery zawodowej. Niezmiernie istotne jest tworzenie większych możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych poprzez podejmowanie nowych działań i inicjatyw, dostosowywanie miejsc pracy, adaptacja pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz poprawa funkcjonowania istniejących instrumentów rynku pracy zmierzających do pełnej integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem społecznym oraz działań zmierzających do wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w tym poprawa zdolności uzyskania i otrzymania zatrudnienia oraz realizacja programów pomocy w celu ochrony istniejących i tworzeniu nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Celem działania jest również zapewnianie pomocy osobom niepełnosprawnym w podejmowaniu i prowadzeniu własnej działalności gospodarczej lub rolniczej.

Cel osiągnąć będzie także przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VII „*Promocja integracji społecznej*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 7.1.1 – *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej*
- Poddziałania 7.1.2 – *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie*

Realizujący cel: Pełnomocnik Zarządu Województwa ds. Osób Niepełnosprawnych, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Powiatowe Urzędy Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej, wojewoda oraz wszystkie podmioty, o których mowa w Szczegółowym Opisie Priorytetu VII PO KL.

- 1.3. Cel szczegółowy: „Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych poprzez podniesienie jego jakości i dostępności oraz zwiększenie znaczenia kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy”**

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach” PO KL oraz Planu Działania dla Priorytetu VIII „Regionalne kadry gospodarki” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Działania 9.3 - *Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego w formach szkolnych*
- Poddziałania 8.1.1 – *Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw*

Realizujący zadanie: Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

2. CEL GŁÓWNY: „WZROST EFEKTYWNOŚCI FUNKCJONOWANIA INSTYTUCJI RYNKU PRACY”.

- 2.1. Cel szczegółowy: „Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie”**

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VI „Rynek pracy otwarty dla wszystkich” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 6.1.2 – *Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie.*

Ponadto cel będzie realizowany poprzez działania wynikające z instrumentów zawartych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Realizujący cel: Wojewódzki Urząd Pracy, Powiatowe Urzędy Pracy

- 2.2. Cel szczegółowy: „Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej”**

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działań dla Priorytetu VII „Promocja integracji społecznej” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

➤ Poddziałania 7.1.3 – *Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej.*

W związku z koniecznością rozwiązywania różnego rodzaju problemów społecznych, kadra ośrodków pomocy społecznej wymaga systematycznego kształcenia i podnoszenia kwalifikacji. W związku z powyższym ROPS w Toruniu będzie kontynuował projekt systemowy, którego celem jest wzmocnienie potencjału i podniesienie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej z województwa kujawsko – pomorskiego poprzez organizowanie różnego rodzaju szkoleń w formach pozaszkolnych i specjalistycznego doradztwa. Dzięki realizacji projektu pracownicy pomocy i integracji społecznej otrzymają merytoryczne i metodyczne wsparcie w zakresie rozwoju aktywnej integracji, kierunków rozwoju pracy socjalnej oraz metod i sposobów aktywizacji klientów pomocy społecznej.

Wśród działań realizowanych w ramach projektu systemowego ROPS w Toruniu prowadzone jest również specjalistyczne doradztwo, którego celem jest wsparcie OPS i PCPR w kreowaniu nowoczesnej pomocy i integracji społeczeństwa lokalnego. Działalność doradców ukierunkowana jest m.in. na budowanie zintegrowanej polityki społecznej w regionie m.in. przez tworzenie warunków do nawiązywania efektywnej współpracy między instytucjami rynku pracy i pomocy oraz integracji społecznej.

Realizujący cel: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Powiatowe Urzędy Pracy

2.3. Cel szczegółowy: „Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągnąć będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VIII „Regionalne kadry gospodarki” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 8.1.2 – *Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie*
- Poddziałania 8.1.3 – *Wzmacnianie lokalnego partnerstwa na rzecz adaptacyjności*

Realizujący cel: Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

2.4. Cel szczegółowy: „Rozwój usług pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację działań w oparciu o przepisy wynikające z ustawy o *promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).

Realizujący cel: Wojewódzki Urząd Pracy, Powiatowe Urzędy Pracy

3. CEL GŁÓWNY: „WZROST INTEGRALNOŚCI RYNKU PRACY”

3.1. Cel szczegółowy: „*Podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej i zawodowej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie ich do podjęcia pracy w zawodach pozarolniczych oraz wykorzystania szans związanych z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VI „*Rynek pracy otwarty dla wszystkich*” PO KL oraz Planu Działania dla Priorytetu VIII „*Regionalne kadry gospodarki*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Działania 6.3 – *Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich*
- Poddziałania 8.1.2 - – *Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie*

Realizujący cel: Wojewódzki Urząd Pracy, Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

3.2. Cel szczegółowy: „*Rozwijanie aktywnych form integracji społecznej oraz poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VII „*Promocja integracji społecznej*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 7.1.1 – *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej*
- Poddziałania 7.1.2 – *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie*
- Poddziałania 7.2.1 – *Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym*
- Poddziałania 7.2.2 – *Wsparcie ekonomii społecznej.*

Osoby niepełnosprawne w jeszcze większym stopniu zostaną objęte instrumentami aktywnej integracji w ramach projektów systemowych OPS i PCPR dzięki wprowadzeniu od 2011 roku obowiązkowego kryterium dostępu w formie zapewnienia określonego udziału osób niepełnosprawnych w każdym projekcie.

Cel szczegółowy dot. rozwoju sektora ekonomii społecznej osiągnąć będzie również dzięki:

- utworzeniu specjalistycznego doradztwa w zakresie tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej oraz realizacji projektów związanych z tym sektorem
- realizacji badania społecznego dot. uwarunkowań dla rozwoju i funkcjonowania sektora ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim będącego wstępem do opracowania Regionalnego Planu Na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej
- propagowaniu i upowszechnianiu sektora dzięki organizacji Kujawsko-Pomorskiego Forum Ekonomii Społecznej.

Realizujący cel: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, podmioty ekonomii społecznej oraz wszystkie podmioty, o których mowa w Szczegółowym Opisie Priorytetu VII PO KL

3.3. Cel szczegółowy: „*Wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągnąć będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VII „*Promocja integracji społecznej*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 7.3 – *Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.*

Realizujący cel: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, społeczności lokalne aktywnie działające na obszarach wiejskich na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

3.4. Cel szczegółowy: „*Wzmacnianie spójności społecznej regionu*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągnąć będzie m.in. przez realizację działań w oparciu o przepisy wynikające z ustawy *o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.).

Realizujący cel: Wojewódzki Urząd Pracy

4. CEL GŁÓWNY: „ROZWÓJ KWALIFIKACJI MIESZKAŃCÓW REGIONU”

4.1. Cel szczegółowy: „*Podniesienie i dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących do potrzeb regionalnej gospodarki*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VIII „*Regionalne kadry gospodarki*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 8.1.1 – *Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw*

Realizujący cel: Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko - Pomorskiego

4.2. Cel szczegółowy: „*Zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami, służące rozwojowi gospodarczemu regionów*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu VIII „*Regionalne kadry gospodarki*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 8.2.1 – *Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw*
- Poddziałania 8.2.2 – *Regionalne Strategie Innowacji.*

Realizujący cel: Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko - Pomorskiego

4.3. Cel szczegółowy: „*Pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenia wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich*”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągany będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu IX „*Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

- Poddziałania 9.5 – *Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich.*

Realizujący cel: Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego

4.4. Cel szczegółowy: „Dostosowanie kwalifikacji nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kadr administracyjnych instytucji systemu oświaty do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionów, zmianą kierunków kształcenia, zapotrzebowaniem na nowe kwalifikacje oraz zmieniająca się sytuacją demograficzną w systemie oświaty”

Realizacja celu:

Cel szczegółowy osiągnąć będzie m.in. przez realizację Planu Działania dla Priorytetu IX „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach” PO KL, a w szczególności poprzez realizację projektów w ramach:

➤ Działania 9.4 – *Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty.*

Realizujący cel: Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego, Departament Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko – Pomorskiego wraz z Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu

III. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie zadań RPD/Z na 2011 rok będzie odbywało się ze środków Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, środków własnych województwa kujawsko-pomorskiego, środków własnych samorządów powiatów, budżetu państwa oraz innych.

Szczegółowy wykaz źródeł finansowania zawiera tabela nr 1.

Tabela nr 1 Źródła finansowania zadań realizowanych w ramach RPDZ/2011

2011							
Numer zadania	Budżet państwa	Fundusz Pracy	Europejski Fundusz Społeczny	Środki województwa	Środki innych jednostek samorządu terytorialnego	PFRON	Inne
1. Rozwój aktywności zawodowej mieszkańców regionu							
1.1	x	x	x				
1.2	x	x	x	x	x	x	x
1.3	x		x				x
2. Wzrost efektywności funkcjonowania rynku pracy							
2.1		x	x		x		
2.2	x		x				
2.3	x		x	x			
2.4		x		x			x ⁹
3. Wzrost integralności rynku pracy							
3.1	x		x				x
3.2	x	x	x		x	x	
3.3	x	x	x		x	x	
3.4	x	x					
4. Rozwój kwalifikacji mieszkańców regionu							
4.1	x		x				x
4.2	x		x	x			
4.3	x		x				
4.4	x		x				

⁹ Grant EURES finansowany z budżetu Unii Europejskiej

IV. MONITORING PLANU DZIAŁAŃ

W celu monitorowania realizacji Regionalnego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na 2011 rok skonstruowano zestaw wskaźników przedstawionych w tabeli nr 2.

Monitoring RPDZ/2011 zostanie przeprowadzony w pierwszym kwartale 2012 roku, a wyniki monitoringu zostaną przedstawione w formie raportu.

Tabela nr 2 Monitoring Planu Działań

Nr celu	Nazwa celu	Wskaźniki Monitoringu (stan w końcu 2011 roku)
1.	Rozwój aktywności zawodowej mieszkańców regionu	Stopa bezrobocia Wskaźnik aktywności zawodowej Wskaźnik zatrudnienia
1.1	Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez zatrudnienia oraz stworzenie warunków dla rozwoju aktywności zawodowej w regionie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób, które zakończyły udział w projektach lub programach ▪ Liczba bezrobotnych ogółem, w tym udział: <ul style="list-style-type: none"> ▪ kobiet, ▪ zamieszkałych na terenach wiejskich, ▪ osób do 25 roku życia, ▪ osób powyżej 50 roku życia, ▪ długotrwale bezrobotnych, ▪ niepełnosprawnych.
1.2	Wsparcie zatrudnienia osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Udział bezrobotnych niepełnosprawnych w liczbie bezrobotnych ogółem ▪ Liczba osób niepełnosprawnych, które zakończyły udział w projektach lub programach
1.3	Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych poprzez podniesienie jego jakości i dostępności oraz zwiększenie znaczenia kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób dorosłych w wieku 25-64 lata, które uczestniczyły w formalnym kształceniu ustawicznym w ramach Działania ▪ Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba osób w wieku pow. 50. roku życia ▪ liczba osób niepełnosprawnych
2.	Wzrost efektywności funkcjonowania instytucji rynku pracy	Liczba bezrobotnych osób przypadająca na jednego pracownika urzędu pracy

2.1	Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób, które zostały objęte Indywidualnym Planem Działania ▪ Liczba kluczowych pracowników Publicznych Służb Zatrudnienia, którzy zakończyli udział w szkoleniach realizowanych w systemie pozaszkolnym istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy
2.2	Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba pracowników instytucji pomocy społecznej i integracji społecznej bezpośrednio zajmujących się aktywną integracją, którzy w wyniku wsparcia EFS podnieśli swoje kwalifikacje w systemie pozaszkolnym
2.3	Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba podmiotów, którym udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą ▪ Liczba pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji w przedsiębiorstwach, którzy zostali objęci działaniami szybkiego reagowania ▪ Liczba partnerstw (sieci współpracy) związanych na szczeblu lokalnym i regionalnym
2.4	Rozwój usług pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba agencji zatrudnienia ▪ Liczba osób korzystających z usług EURES ▪ Liczba osób korzystających z usług poradnictwa i informacji zawodowej
3.	Wzrost integralności rynku pracy	Rozpiętość stopy bezrobocia
3.1	Podniesienie zdolności do zatrudnienia oraz mobilności przestrzennej i zawodowej osób zamieszkujących na obszarach wiejskich poprzez przygotowanie ich do podjęcia pracy w zawodach pozarolniczych oraz wykorzystania szans związanych z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba projektów wspierających rozwój inicjatyw lokalnych ▪ Liczba osób, które zakończyły udział w projektach lub programach
3.2	Rozwijanie aktywnych form	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba klientów instytucji pomocy

	integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, oraz poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie	społecznej, którzy zakończyli udział w projektach dotyczących aktywnej integracji <ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba klientów instytucji pomocy społecznej objętych kontraktami socjalnymi w ramach realizowanych projektów ▪ Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zakończyły udział w projekcie ▪ Liczba osób niepełnosprawnych, które zakończyły udział w projekcie ▪ Liczba instytucji wspierających ekonomię społeczną, które otrzymały wsparcie w ramach Działania ▪ Liczba osób, które otrzymały wsparcie w ramach instytucji ekonomii społecznej
3.3	Wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba projektów wspierających rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych
3.4	Wzmacnianie spójności społecznej regionu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rozpiętość stopy bezrobocia pomiędzy powiatami w województwie kujawsko-pomorskim
4.	Rozwój kwalifikacji mieszkańców regionu	Udział zawodów nadwyżkowych w ogólnej liczbie zawodów występujących wśród bezrobotnych
4.1	Podniesienie i dostosowanie kwalifikacji i umiejętności osób pracujących do potrzeb regionalnej gospodarki	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba przedsiębiorstw, które zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych (projekty o charakterze regionalnym) ▪ Liczba pracujących osób dorosłych, które zakończyły udział w projektach szkoleniowych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba osób w wieku pow. 50. roku życia ▪ liczba osób niepełnosprawnych
4.2	Zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery B+R z przedsiębiorstwami, służące rozwojowi gospodarczemu regionów	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba osób, które ukończyły udział w stażach lub szkoleniach praktycznych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ liczba pracowników naukowych w przedsiębiorstwach ▪ Liczba osób, które były objęte wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności typu spin off lub spin out ▪ Liczba doktorantów, którzy otrzymali stypendia naukowe
4.3	Pobudzenie aktywności mieszkańców obszarów wiejskich na rzecz samoorganizacji i tworzenia lokalnych inicjatyw ukierunkowanych na rozwój edukacji i podnoszenia wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba oddolnych inicjatyw społecznych podejmowanych w ramach Działania
4.4	Dostosowanie kwalifikacji nauczycieli, instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kadr administracyjnych instytucji systemu oświaty do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionów, zmianą kierunków kształcenia, zapotrzebowaniem na nowe kwalifikacje oraz zmieniająca się sytuacją demograficzną w systemie oświaty	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Liczba nauczycieli, pedagogów, pracowników oświaty, którzy podnieśli swoje kwalifikacje ▪ Liczba nauczycieli, którzy uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach, w tym: ▪ liczba nauczycieli na obszarach wiejskich, ▪ liczba nauczycieli kształcenia zawodowego